

Кабінету міністрів України
Представнику Президента в КМУ
Герусу Андрію

Екологічної групи
Ініціативи OpenUp Ukraine
від імені ініціативи
Бабинська Надія Анатоліївна
Володимирівна
Київ
04070
virnadiia@gmail.com
852104817

Звернення

*Щодо відкриття даних про
стан навколишнього природного середовища в Україні*

Дані про якість навколишнього природного середовища є одними з найважливіших і затребуваніших у світі. Так, оприлюднення та своєчасне оновлення державою цих даних у форматі відкритих даних визначає її місце в міжнародних рейтингах, таких як Open Data Barometer (opendatabarometer.org) та Global Open Data Index (index.okfn.org). На жаль, в Україні оновлюваних, повних даних про якість повітря у форматі відкритих даних немає, що знижує її місце в рейтингах. В той самий час як у країнах Європи, США, Канади ці дані використовуються для створення різноманітних сервісів, продуктів, стартапів, аналітики, на їх основі та в поєднанні з іншими даними приймаються політичні та управлінські рішення, здійснюється моніторинг і контроль за діяльністю підприємств, виконавчих органів. Однак в Україні ці дані не оприлюднюються, а продають. **Це, в свою чергу, суперечить чинній Конституції України, Законам України “Про інформацію”, “Про доступ до публічної інформації”.**

Наразі, відповідно до чинної **Постанови Кабінету Міністрів України від 26 жовтня 2011 року “Деякі питання надання платних послуг підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій” №1102**, визначено перелік платних послуг, які надаються гідрометеорологічними установами (Додаток 3). В цьому переліку серед платних послуг є **“інформаційні послуги загального користування у сфері гідрометеорології, надання спеціалізованої інформації у сфері гідрометеорології”**, і саме наступні інформаційні послуги щодо стану навколишнього природного середовища:

- надання узагальненої інформації про стан водних об'єктів на території України;
- надання узагальненої інформації про випадки екстремально високого рівня забруднення навколишнього природного середовища та аварійні (залпові) викиди (скиди) забруднюючих речовин за даними базової

- мережі спостережень;
- надання узагальненої інформації про стан забруднення атмосферного повітря в містах, у яких проводяться стаціонарні спостереження;
 - надання узагальненої інформації про стан забруднення навколишнього природного середовища на території України за півріччя;
 - надання інформації про стан забруднення навколишнього природного середовища за звітний рік;
 - проведення щорічного огляду гідрометеорологічних умов і стану забруднення навколишнього природного середовища для підготовки інформації до Національної доповіді про стан навколишнього природного середовища в Україні;
 - надання узагальненої інформації про забруднення навколишнього природного середовища;
 - інформація, підготовлена за результатами спеціальних досліджень стану навколишнього природного середовища, окремих об'єктів природного та техногенного середовища;
 - інформація, підготовлена за результатами додаткових гідрометеорологічних спостережень та спостережень за забрудненням навколишнього природного середовища, включаючи радіаційне, на існуючій мережі чи на тимчасово створених пунктах;
 - інформація, підготовлена на основі розрахунків для визначення фонових концентрацій забруднюючих речовин у повітрі, поверхневих водах і ґрунтах;
 - інформація, підготовлена на основі розрахунків вихідних параметрів для визначення нормативів гранично-допустимих викидів у повітря і скидів у поверхневі води та інші об'єкти природного середовища, а також іншого нормування природокористування;
 - інформація, підготовлена на основі експедиційних обстежень територій та вивчення гідрометеорологічних умов, рівнів хімічного і радіаційного забруднення.

При цьому, така інформація, яку пропонують надавати за плату, є **публічною інформацією, відповідно до Закону України "Про доступ до публічної інформації"**, адже "публічна інформація - це відображена та задокументована будь-якими засобами та на будь-яких носіях інформація, що була отримана або створена в процесі виконання суб'єктами владних повноважень своїх обов'язків, передбачених чинним законодавством, або яка знаходиться у володінні суб'єктів владних повноважень, інших розпорядників публічної інформації, визначених цим Законом". Інформація, яка збирається гідрометеорологічними установами та організаціями - це інформація, яка створена цими установами, відображена та задокументована в процесі виконання повноважень (згідно **Положення про Державну службу з надзвичайних ситуацій - Постанова КМУ від 16 грудня 2015 року № 1052**). Окрім того, вказана інформація **містить суспільний інтерес** і законодавець навіть прирівнює інших суб'єктів господарювання до розпорядників інформації у випадку, якщо ті володіють інформацією про стан довкілля (**ст.13 Закону України "Про доступ до публічної інформації"**).

Тим часом, відповідно до інформації з оглядів стану забруднення навколишнього природного середовища на території України за даними спостережень гідрометеорологічних організацій у 2013-2018 рр., які є на порталі Геофізичної обсерваторії імені Бориса Срезневського, **більшість міст України протягом багатьох років мають серйозні проблеми із забрудненням повітря**. Наприклад, концентрації такого шкідливого газу як діоксид азоту у деяких містах перевищують гранично допустимі показники в 2,5-3 рази (Київ, Дніпро, Херсон та ін). Негативний вплив такого забруднення є однією з основних причин виникнення хронічних захворювань дихальних шляхів. Є українські міста, де спостерігається перевищення концентрацій формальдегіду, який офіційно визнаний канцерогеном, в 4-5 разів (Маріуполь, Дніпро, Миколаїв та ін). Саме цей газ може негативно впливати на весь організм, викликаючи отруєння та алергічні реакції. Однак потрібних якісних, оновлюваних і доступних даних для розробників та розробниць, аналітиків та аналітиків, екоактивістів та активісток в Україні немає. Єдина можливість аналізувати дані про забруднення повітря - це самостійно встановлювати датчики або купувати їх (дані) у державних інституцій. В той час, як **держава повинна забезпечувати інформування громадян про стан і якість довкілля**.

Варто наголосити, що нинішня державна система інформування про стан якості повітря є неефективною, оскільки із 129-ти стаціонарних постів державної системи моніторингу Гідрометслужби, **оприлюднюються дані лише 4-х, що розташовані у м. Києві**. Більшість інших даних використовується для загальної статистики, яка публікується один раз на рік, на Єдиному порталі відкритих даних дані Державної служби з надзвичайних ситуацій України не є актуальними і цінними, а деталізовані, цінні дані надаються громадянам, юридичним особам **виключно на платній основі**. Отже, при наявності діючої щоденної системи моніторингу якості повітря, **громадяни України фактично не мають доступу до актуальної інформації, щоб мати можливість піклуватися про своє здоров'я, впливати на діяльність влади та причини забруднення в своїх громадах**.

Зважаючи на високий рівень забруднення довкілля та його негативні наслідки для здоров'я людини, ми вважаємо, що **доступ до інформації (в тому числі створеної під час виконання своїх повноважень) про забруднення навколишнього природного середовища в Україні має бути повністю відкритим, в тому числі у форматі відкритих даних для аналізу, створення продуктів і сервісів на їх основі**. Громадяни мають право знати інформацію, що напряду впливає на тривалість та якість життя дорослих та дітей.

Також дозвольте нагадати, що згідно:

1. пункту "є" статті 9 Закону України "Про охорону навколишнього природного середовища" №1264-XII від 25.06.1991: "Кожний громадянин України має право **на вільний доступ до інформації про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація)** та вільне отримання, використання, поширення та зберігання такої інформації, за винятком обмежень, встановлених законом";
2. із статтею 25 Закону України "Про охорону навколишнього природного

середовища” №1264-XII від 25.06.1991: **“Інформація про стан навколишнього природного середовища (екологічна інформація) - це будь-яка інформація в письмовій, аудіовізуальній, електронній чи іншій матеріальній формі про:**

- стан навколишнього природного середовища чи його об'єктів - землі, вод, надр, атмосферного повітря, рослинного і тваринного світу та рівні їх забруднення.

Основними джерелами такої інформації є дані моніторингу довкілля, кадастрів природних ресурсів, реєстри, автоматизовані бази даних, архіви, а також довідки, що видаються уповноваженими на те органами державної влади, органами місцевого самоврядування, громадськими організаціями, окремими посадовими особами”;

- із статтею 33 Закону України “Про охорону атмосферного повітря” 2707-XII від 16.10.1992: “Особи винні у ненаданні передбаченої законодавством своєчасної, повної та достовірної інформації про стан атмосферного повітря, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, джерела забруднення, а також приховуванні або перекрученні відомостей про стан атмосферного повітря, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря, екологічну обстановку, яка склалася внаслідок забруднення атмосферного повітря несуть відповідальність згідно із законом”;
- із п. 1,3 ч.1 статті 13 Закону України “Про доступ до публічної інформації”, до розпорядників публічної інформації прирівнюються суб'єкти господарювання, які володіють інформацією про довкілля, аварії, катастрофи, небезпечні природні явища та інші надзвичайні події. Вони зобов'язані безкоштовно (ч.1 статті 21 вказаного закону) оприлюднювати та надавати за запитами інформацію, визначену в цій статті, у порядку, передбаченому цим Законом.
- ст.5 Конвенції про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуська конвенція), державні органи повинні забезпечувати, щоб екологічна інформація була легкодоступною, а держава поступово збільшувала обсяг екологічної інформації в електронних базах даних, які є легкодоступними для широкого загалу громадськості через публічні мережі зв'язку, серед іншого, шляхом забезпечення доступу громадськості до списків, реєстрів або архівів та забезпечення безплатного доступу до екологічної інформації, що міститься в списках, реєстрах або архівах. Також ч.1 п.в статті 5 вказує, що у випадках, що становлять безпосередню загрозу для здоров'я людини або навколишнього середовища, які виникають в результаті людської діяльності або є наслідком природних явищ, вся інформація, яка могла б дати можливість громадськості вжити заходів щодо відвернення або зменшення шкоди, яка може стати наслідком такої загрози, і яка є у розпорядженні державного органу, має негайно поширюватися серед членів громадськості, яких потенційно торкається загроза.

У зв'язку з вищезазначеним, а також з тим, що **Кабінет Міністрів України** всебічно декларує свою підтримку ініціативам щодо розвитку відкритих даних, долучився до **Хартії відкритих даних**, що передбачає відкритість важливих та цінних для суспільства даних за замовчуванням, просимо Вас:

1. Внести зміни до Постанови №1102 від 26 жовтня 2011 року "Про деякі питання надання платних послуг підрозділами Міністерства надзвичайних ситуацій", видаливши пп.2 п. 2 Постанови та Додаток 3.
2. Зобов'язати Державну службу з надзвичайних ситуацій України, Гідрометцентр привести нормативно-правову документацію, що регулює питання доступу та оприлюднення інформації про стан повітря, у відповідність до Закону України "Про доступ до публічної інформації", Постанови Кабінету Міністрів України №835 "Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних", **оприлюднювати деталізовані поточні та архівні дані моніторингу стану навколишнього середовища у форматі відкритих даних на своєму сайті та Єдиному порталі відкритих даних України data.gov.ua.**

Про розгляд вказаного звернення просимо повідомити у визначений законодавством термін письмово за електронною адресою virnadiia@gmail.com.

З повагою і сподіванням на співпрацю,

представники та представниці екологічної групи ініціативи OpenUp Ukraine
<https://openup.org.ua/> Надія Бабинська, Олександр Го (національний рух)

Яніна Басиста, Detox Ukraine (Дніпро)

Олександр Дзюба, Голова ГО «ЄВРОПЕЙСЬКА СУСПІЛЬНА ІНІЦІАТИВА» (Дніпро)

Ірина Черниш, Save Dnipro (Дніпро)

Олена Кравченко, Міжнародна благодійна організація «Екологія - Право - Людина» (Київ)

Марина Грига, EcoViewer (Київ)

Ірина Ставчук, ГО "Екодія" (Київ)

Ілля Єременко, ГО Екоклуб (Рівне)

Українська Кліматична Мережа

Єлизавета Аверіна, ГО "Довкілля - Право - Людина" (Дніпро)

Ярослав Концевий, ГО "ВелоХерсон" (Херсон)

Максим Тарнавський, Inspect.in.ua (Київ)

Ірина Пірогова, Запорізька обласна філія Всеукраїнської екологічної ліги

Олеся Крамаренко, ГО "Дзига" (Запоріжжя)

Ралик Микола, Екокоаліція Запоріжжя

Любов Чернова, Голова Правління ГО "Відкрите Знання" (Дніпро)

**Людмила Пріт, Голова благодійної організації "БФ розвитку "Щаслива родина",
Запоріжжя**

Микола Скиданюк, МГЕО "Наш дім - Манява"

Ольга Лаврик, ГО «Світ Освіт»

Володимир Орос, ГО "Добропільський центр молоді "ДОБРО, м. Добропілля

Олександр Степаненко, ЕГО "Зелений Світ" (м. Чортків)

Оксана Станкевич-Волосянчук, ГО "Екосфера" (м. Ужгород)

ГО "Зелений рух" Миколаївщини

Олександра Халаїм, ГО "Український екологічний клуб "Зелена Хвиля"

від імені заявників

Надія Анатоліївна Бабинська

05.08.2019

A handwritten signature in blue ink, consisting of several loops and a long horizontal stroke extending to the right.